

הארת השבת

אמרות, הארות וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת בהעלותך תשפ"א

גליון 61

א לעכטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

מעלת מרת האין

פניני הפרשה

"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" (ח', ב') בפסוק זה מרומז, שעל האדם לשמור קדושת שבעת הנרות שלו עצמו, שהם: **'פיו, חטמו, עיניו, אזניו, ומנרתא דא רישא'**. ועי"ז זוכה לשפע א'לוקי, וכמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"א).

ואפ"ל שזה מרומז בפסוק, שסופי תיבות: **אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות** - בגימטריא: **"פיו חטמו עיניו אזניו, ראש"** (עם הכולל). שעי"י קדושתם זוכים שפע א'לוקי ושלחבת עולה מאליה (כמובא שם).

"אל מול פני המנורה" (ח. ב.) לכאורה קשה, למה כתוב בלשון: **"פני המנורה"** ולא **הקנה האמצעי**?

אולם אפ"ל ע"פ הפסוק: **"יאר ה' פניו אליך"** שעיקר האור הוא **הארת הפנים**, וכפירש"י על פסוק זה: **"יראה לך פנים שחוקות, פנים צהובות"**. היפך **"הסתרת פנים"** שעליה אמרו חז"ל (ב"ר פמ"ב, ג): **"אין לך שעה קשה כאותה שעה שכתב בה ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא"** - ומידה טובה מרובה.

והרי עיקר האור במנורה נמשך **מהנר האמצעי** - פני המנורה שממנה היה מדליק (ועייין ליקוטי מוהר"ן כ"א). וכן היה דולק נר זה כל שבעה. לכן הדגיש וכתב: **"פני המנורה"** - **"אור הפנים"** שהוא מקור הברכה. זאת ועוד, דהא המנורה הייתה עדות **ששכינה שורה בישראל**, כמובא במסכת שבת (דף כ"ב:ב) על הפסוק: **"מחוץ לפרכת העדות"**. וזהו **הארת פנים** של הקב"ה.

"אל מול פני המנורה" (ח. ב.) אפשר לומר: ע"פ דברי המדרש (תנחומא ה') והרמב"ן מביא זאת בפרשתנו, שמרומז כאן גם ענין **"נר חנוכה"** שנוהג לדורות. ובזה ניחם הקב"ה את אהרון שלא הקריב קרבן הנשיאים באמרו: **"שלך גדולה משלהם"** כי **נר חנוכה זה לדורות**.

שזה נרמז בפסוק: **"אל מול פני המנורה"** - בתיבת **"מר"ל** - **מ', רמז לבינה** - **"בן ארבעים לבינה"**, (אבות ה) וכדבר הפייטן בזמר של חנוכה: **"בני בינה ימי שמונה..."**, שחנוכה רומז על אור הבינה. וכן **מ' בגמטריא חלב ענין המנהג לאכול מאכלי חלב**. ול"ו כנגד ל"ו נרות חנוכה במשך כל שמונת ימי החנוכה.

ואפשר להוסיף, שגם תיבת **"בהעלותך"** רומז על כך, שההלכה **כבית הלל שמוסיף והולך**, וזהו: **"בהעלותך"**, **לעלות ולהוסיף**.

כן יש להסמיק ענין נר חנוכה לפרשה הסמוכה: **"קח את הלוחים"** ובדברי המדרש על פסוק זה, שמובא על: **נגינת הלוחים בימות המשיח** שיהיה כלי של ח' נימין, כדברי דוד במזמור: **"למנצח על השמינית מזמור לדוד"**, וזהו כנגד ח' ימי חנוכה, שהרי **אור החנוכה מרמז גם על העתיד - שלא יתבטל**. ולפי כך יובן המובא בליקוטי מוהר"ן (ב' תנינא) שחנוכה הוא בחינת קרבן תודה שלא יתבטל לעתיד. ענין נגינה והודאה דלעתיד של ח' נימין.

ששיטפון המים בו רב - עובי הדפנות היו דקות, לכן גם המים זרמו בהתאם. מה שאין כן בצינור השני, הדפנות היו עבות ותפסו רובו של חלל הצינור וכמעט שלא נותר מקום מעבר למים. משל זה - המובא בספרים הק' - ממחיש לנו ההבדל בין האחד שמרגיש עצמו בחשיבות יתירה, גאוה ומידת האנוכיות, לאחר המכיר את חסרונותיו, שאינו תופס כמעט מקום על ידי מידת הענווה הטמונה בו, ומי שיש בו יותר ענווה וסבלנות נעשה בית קיבול להשפעות טובות.

והחכמה מאין תמצא

משה רבינו נקרא איש חכם ע"י מידת העניויות בזכות מידה זו של: **אין שהיה לו**, וכדברי הפסוק: (איוב כ"ח): **"והחכמה מאין תמצא"** (ליקוטי מוהר"ן תורה ד').

וכן הוא בדברי חכמינו (עירובין נ"ד); אמר רב מתנה מאי דכתיב (במדבר כא-יח): **"וממדבר מתנה"** אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו, תלמודו מתקיים בידו ואם לאו, אין תלמודו מתקיים בידו - אור חכמת התורה ניתן לקבל במידת הענווה והשפלות.

במידת הענווה הדפנות החיצוניות מתעדנות, יש יותר מקום למים, מימי התורה, כמאמרם (תענית ז): **"אמר רבי חנינא בר אידן, למה נמשלו דברי תורה למים, דכתיב: הוי כל צמא לכו למים, לומר לך, מה מים מניחים מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימים אלא במי שדעתו שפלה"**.

משה רבינו עליו השלם ה"עניו" מכל אדם זכה מחד להביט באספקלריא המאירה, ל"תמונת ה' יביט", ומאיך להיות רועה נאמן לעם ישראל. במידת הענווה נדבקים במידתו של משה רבינו מהימנא אשר רעה צאן מרעיתו בסבלנות ובאורך רוח לכל אחד ואחד, וכפירש"י שפל וסבלן, ומתקרבים לאור הש"ת.

נשתדל להידבק במידתו של משה רבינו מידת הענווה ובכך לזכות לחכמת ה' חכמת התורה - והחכמה מאין תמצא, וגם נזכה לברכות והשפעות גשומות - כי הרי אנו אין ואיננו תופסים מקום.

נחבר לכל אדם באשר הוא דרך השפלות והענווה. ובתווכו, נתגבר על מחשבות שאחרים צריכים למלאות משאלותינו, ובכך למצוא חסרונם, לראות את הטוב בזולת במלוא מידת הסבלנות והערכה כלפיו.

ועל הכל נפציר ונבקש על כך בתפילה, וכתפילתו של אותו צדיק (נועם אלימלך - תפילה קודם התפילה): **"אדרבה תן בלבנו שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם"**, ראה טובה ורחבה - הנובעת ממעט הכנעה של עצמנו, ובהרגשת ענווה של אמנו.

בפרשייתנו פרשת בהעלותך אנו קוראים עדותה של תורתנו הקדושה על גודל ענוותנותו של משה רבינו: **"והאיש משה ענו מכל האדם אשר על פני האדמה"**. רבים הם הפירושים ב'מפרשי התורה' מה היא הכוונה **"עניו"**. רש"י כותב שעניו פירושו **"שפל וסבלן"**.

על הלל הזקן שהיה ענוותן גדול, מסופר בדברי רבותינו עובדות רבות מגודל עוצמתו במידת הסבלנות. לא פעם חפצו בני אדם לנסותו במידה זו - אך לא כעס והקפיד, כתוצאה ממידת הסבלנות שהיה לו כמובא.

אכן כן; גדולה היא מידת הענווה, בזכותה נוכל לשאוב כוחות ותעצומות אורך רוח וסבלנות לכל אדם באשר הוא, לא לכעוס ולהקפיד בכל המצבים וההתמודדות!

צפון ודרום יחדיו

וכן מסופר בליקוטי מוהר"ן (תורה קס"ב): בימי המגיד ממעזיטש ז"ע, היה איש עשיר ומיוחס שהתקרב להמגיד ונהיה בזכות זה איש כשר וירא שמים, אך בד בבד התחיל לרדת מנכסיו מאז שהתקרב והתחזק יותר בעבודת השם.

התבטא המגיד על כך - ששניהם יחדיו - תורה וגדולה אי אפשר שיהיו במקום אחד - כי הרי מובא (בבא בתרא כה:): **"הרועה להחכים ידרים - להעשיר יצפין"**, נמצא כשברצונו להחכים עומד בצד 'דרום' - על-כן אי אפשר לו להעשיר, כי הרי העשירות היא ב'צפון'. וכן להפך כשהוא ב'צפון' - אין לו את החכמה שהיא ב'דרום', כי הרי הוא עומד בצד 'צפון' כעת, והחכמה ב'דרום'.

אמנם, ממשך רבינו וכותב: אם הוא במידת 'עניויות' שמחזיק עצמו בדרגת אין - הוא אינו עומד בשום צד, כי אי אפשר לומר עליו שהוא ב'צפון' או ב'דרום', הוא אינו תופס מקום, על - כן אפשר שיהיה לו - תורה וגדולה במקום אחד, וזו היתה מדרגתם של משה רבנו עליו השלום, ורבנו הקדוש - רבי יהודה הנשיא...

הדרך לסבלנות, לשפלות היא בקניית מידת ה- אין, לבטל את ישותו ומהותו - ולהיות כלי מוכן לקבל כלל מעשי ודבר ה', לבטל עצמו אליו ית', ובכל מידה ומידה הוי מודה לו מאוד.

לפי עובי הצינורות

וכן משלו הקדמונים: כשישנן לפנינו שני צינורות מים, בחיצוניותם הם דומים בגודלם ובהיקפם. אך הנה זה פלא - בצינור אחד זורמים מים בכמות מרובה, שיטפון של מים. ובצינור השני - המים נעים באיטיות - טיפין טיפין, לכאורה מהו פשר הדבר והעניין?

שאלו וחקרו עד אשר גילו סוד הדבר, דפנות הצינורות - הם גורמות את השינוי. הצינור

"קח את הלוי... אתם" (ח' ו)
 "קחם בדברים" (רש"י)

בלרלין אני כבר לא נוסע !

כשהתארח פעם רבי נתן בעיר טולשין אצל בנו רבי יצחק. הגיע אחד מהמשכילים לעיר וביקש מרבי יצחק - שהיות והוא עובד בדואר, ומתוקף תפקידו בעבודתו ב'דואר' - הוא גם אחראי על השכרת סוסים לנסיעות למרחקים - באותם הימים שעדיין לא היו רכבות, ולכן הוא מבקש לשכור הימנו סוס טוב ומהיר לנסוע עמו ל'ברלין' ללמוד שם 'השתלמויות ולימודים' - אשר היו רחוקים מאוד מכללי היהדות וההלכה. יהודי משכיל זה, ששהה בינתיים בביתו של רבי יצחק - עד שסוסו יהיה מוכן לדרך - ראה את רבי נתן, ששהה אז בבית בנו.

מי הוא יהודי זה שאל את רבי יצחק בהצביעו על מוהר"ן, זהו - אבי, ענה הבן ! זהו אבי, ענה רבי יצחק.

האם אני יכול לדבר עמו מעט ? בוודאי, שהנך יכול לדבר עמו, ענה רבי יצחק. בסיום שיחתו של אותו ומשכיל מדיבורו עם מוהר"ן - פנה לרבי יצחק באמרו: 'אין צורך כבר שתכין סוס ומרכבה לנסיעה' - 'בלרלין אני כבר לא נוסע...' וכן, אט רבי נתן קרב לאבינו שבמים.

ברבות הימים התבטא רבי נתן; שיתפאר עם אותו היהודי לפני כיסא הכבוד שקירב אדם כזה לפני השם יתברך...

וכשהיה רבי לוי יצחק בנדר מספר סיפור זה, התבטא ואמר, איזה מין אהבה והתקרבות יש פה, מנה גדושה של ימין מקרבת - של מוהר"ן שלא דחה אותו, ובכך החזירו למוטב.

(ע"פ טעם זקנים)

"נוסעים אנחנו אל המקום... לכה אתנו והטבנו לך" (י' כ"ט)

אם רבינו יאמר לי לאכול אזי אכל !

היה זה נסיעה - בו נסעו יחדיו; רבינו, רבי נתן ורבי נפתלי, כשעל אם הדרך נכנסו לנוח בביתו של אחד מהחסידים של רבינו.

הלה התרגש מאוד מהאורחים החשובים, והכין עבורם סעודה חלבית עם גבינה, כשפרס שולחנו הערוך ומטעמיו - על אכסדרה מבחוץ לביתו ברוב פאר והדר.

רבינו שכבר סבל ממחלת השיעול - לא רצה לאכול מהגבינה, שהיא מעוררת את השיעול. גם רבי נפתלי לא רצה לאכול - כי גם הוא סבל ממחלה זו.

אך מוהר"ן עשה ברכת שהכל ואכל מהגבינה.

בתוך כדי אכילתו הפציר רבי נתן לרבי נפתלי חברו - שגם הוא יאכל מהגבינה, ענה לו רבי נפתלי: "אתה אומר לי לאכול ? אם רבינו יאמר לי לאכול אזי אכל ! כשמוע זאת רבינו ציווה לו לאכול..."

וכמוכן שרבי נפתלי קיים את ציווי רבינו, ואכל.

בסיום אכילתו החל רבי נפתלי להשתעל, נענע רבינו בראשו ואמר: 'הראיתם שכבר הוא שיעול אחר לגמרי' ?

והמשיך באמירתו: "אני חשתי שהוא יפטר מהעולם עוד לפני, וכעת אני רואה שעוד תהיה זה אריכות ימים..." ומן המתור לציון שכך הוזה...

"כי יתן ה' את רוחו עליהם" (י"א. כ"ט)

חידוש תורה בסייעתא דשמיא !

רבינו ציווה לרבי נתן שישתדל לחדש איזה חידוש בתורה - בכל יום מימי חייו. ואכן כן היה נוהג מוהר"ן בכל ימי חייו - לחדש בתורה.

בערוב ימיו סיפר רבי נתן; שהיה פעם ערב שבת אחת שלא התחדש לו שום חידוש, ויצאתי מחוץ לעיר, והתפללתי להקדוש ברוך הוא על דבר זה, וה' זיכני; 'וסחטתי איזה חידוש מהאצבע הקטנה'...

אחינו כל בית ישראל

ל'דים זקרים ! עם ישראל עובר תקופה קשה, צרות ואסונות רבים פקדו אותנו בתקופה האחרונה, כשגם אויבנו מצרים בנו מאוד.

משמים מעוררים אותנו לתשובה ולשפור מעשינו יותר - וכמו שפ'ותב הרמב"ם: שְׁקִישׁ צָרָה וּבְנֵי אֲדָם מִתְעַלְמִים מֵהֶם וְחוֹשְׁבִים שֶׁזֶה דָּרָךְ הַטָּבֵעַ, וְלֹא מִתְעוֹרְרִים זו מִדַּת אֲכֻזָּרוֹת.

בשיחות הר"ן (ל"ט) כתוב: שְׁהָאֲדָם צָרִיךְ לְהַרְגִישׁ צָרַת יְחִיד, וּמִכֵּל שֶׁכֵּן צָרַת רַבִּים, וְצָרִיכִים לְהַרְגִישׁ זֹאת הַיֵּטֵב בְּלֵב, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וְיִדְעַת הַיּוֹם וְהַשִּׁיבוֹת אֶל לִבְבְּךָ.

בעיר בארְדִּיטְשׁוֹב הָיָה גֵר אֶחָד מִחֻשְׁבֵי אֲנִשֵּׁי-שְׁלוֹמֹנוּ בְּשֵׁם רַבִּי אֶהְרֹן טַעֲסֵלֵיר, וְכִשְׁשָׁה פַעַם רַבִּי לְוֵי יִצְחָק בְּגֵרָה בְּעִיר, בְּאֲרְדִּיטְשׁוֹב הַתְּאֲקָסֹן בְּבֵיתוֹ בְּשַׁבַּת וְהַפְּלִיג מְאֹד מִמַּעַלְתּוֹ וְסָדַר עֲרִיכַת שְׁלֹחֵנוּ בְּשַׁבַּת, שֶׁנֶּחֱקַק לוֹ הַיֵּטֵב לְשִׁנִּים רַבּוֹת. וּבְעֶרֶב רֵאשֶׁה-הַשָּׁנָה - חָפֵץ רַבִּי לְוֵי יִצְחָק לְרֵאוֹת סָדַר הַנְּהַגְתּוֹ, וְנִעְמַד סָמוּךְ לוֹ בְּצִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, וְשָׁמַע תְּפִלָּתוֹ וּבְקִשְׁתּוֹ שֶׁהָיוּ אָדָּם וְרַק לְטוֹבַת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הַתְּפַלֵּל עַל עֲצָמוֹ כָּלֵל וּכְלָל...

וכן כתוב בספר שיח שרפי קדש (ד קע"ב): שְׁנוּהֲגִים הָיוּ אֲנִשֵּׁי שְׁלוֹמֹנוּ לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם - עַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּנְוּ וְיָשׁוּבוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

הבה ונחשב יותר על כל כלי ישראל, נתאמן מעט יותר בתפלה עבורם, נאמר עליהם תהלים, נכון על אחינו בני ישראל בתפלת שמונה עשרה ובהתבודדות, וכן נקבל קבלה טובה - אפילו קטנה של עשייה טובה - לזכותם והצלחתם - שזו בעצם הצלחה והישועה - שלנו, בתוך כלל עמו בית ישראל.

"בהעלותך את הנרות" (ח', ב')
בהעלותך ר"ת - ו"ס"ת - כ"ב, כנגד כ"ב אותיות שבתורה, רמז שיעיקר האור הוא על"י התורה: 'כי נר מצוה ותורה אור'.

"את הנרות" (ח. ב)
א-ת רומז על התורה הקדושה אותיות: **א-ת** כלליות התורה. ובליקוטי מוהר"ן (תורה כ"א): שקדושת שבעת הנרות הרמוזים במנורה - תלויים **במוח שבראש**, שע"כ נשפע לו **שכל התורה**.

"כי נתנים נתנים המה לי" (ח, ט"ז)
ופירש רש"י: 'נתנים - למשא, נתנים - לשיר'. רמז על: **ב' בקיאות בעבודת ה', כמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ו): 'בקי ברצוא, בקי בשוב', להתחזק תמיד - הן בזמני עליה, והן בזמני ירידה.**

וזהו: **"נתנים למשא" - בקי ברצוא - עבודה והתעלות, וכדברי חז"ל (עבודה זרה ה:): 'כשור לעול וכחמור למשא'.**

ומאידך: **"נתנים לשיר" - 'בקי בשוב' - התחזקות בכל מצב שהוא עניין השיר, כדברי נעים זמירות ישראל: 'אשירה לה' בחיי אזמרה לאלוקי בעודי', ע"פ המובא בליקו"מ (ר"פ ב): שיש לאדם להתחזק ב'עוד מעט טוב' שלו, שהן הנקודות טובות ומכך נעשים **ניגונים**. ואפשר עוד להוסיף ע"פ המובא (מדרש מאור האפילה): **"נתונים לה' מיעקב - לפי שהפריש יעקב את שבתו למעשר'.** ששבט לוי התקדשו גם ע"י יעקב, ולא רק ע"י משה. יעקב רומז לעקב' התחזקות בכל מצב **אפילו בעקבים** - דרי מטה. אך מאידך הם גם הופרשו ע"י משה בחינת דעת, הנאמר עליו: **"אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים" - דרי מעלה, עבודת ה' בעת עליה.****

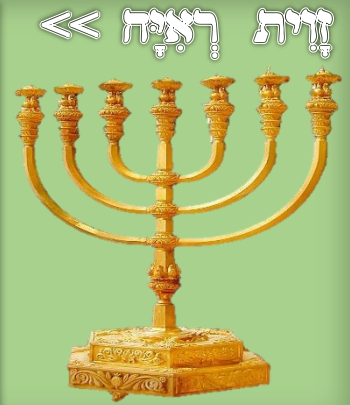
"אספה לי שבעים איש..." (י"א, ט"ז)
במדרש (ילקוט שמעוני): 'כנגד שבעים ימים טובים שנתן להם הקב"ה לישראל ואלו הם: שבעה ימי פסח, ושמונה ימי חג, ו"ה, יו"כ, ועצרת הרי י"ח, וחמישים ושנים שבתות השנה הרי שבעים'.

אפ"ל שכל זה מרומז בתיבות: 'שבעים איש', האות הראשונה של 'שבעים' - רומז ל-ש' - שופר עיקר מצות ר"ה, ואותיות: ב' ל' ס' עולה במספר: חמישים ושנים כנגד - חמישים ושנים שבתות השנה. ע' - עצרת, חג השבועות, 'א"ש: א' - כנגד שמיני עצרת שהקב"ה ביקש להוסיף עוד יום אחד, ל' - פסח כנגד - עשרה מכות שדרכם נגאלו ממצרים, ש' - שבת שבתון הכתוב ביום הכיפורים.

"ויהי בנסוע הארון" (י"ה)
פרשה זו פרשה בפני עצמה היא, כדברי רש"י. ויש בה סימנים - ב' נונ"ן הפוכים.

נוכל ללמוד מכאן שגם נסיעה של האדם יש בה תורה. והיא פרשה שבתורה וגם זה ליום ייחשב, וכדברי מוהר"ן שאמר: **"שיכול לתת דין וחשבון גם על יום הנסיעה":** שיש להמליך את ה' גם ביום הנסיעה. וזה גם מה שכתוב בפסוק לפני כן: **"וענן ה' יומם עליהם בנסעם מן המחנה" -** שענן ה' נמשך עליהם בעת נסיעתם.

ואפשר גם לומר בדרך רמז: ש"נו"ן" (עם הכולל) בגימטריא ק"ז, מזמור זה בתהלים - הנאמר בערבי שבתות ובו כלולים מהלכי נסיעותיו של האדם מדבריות ועוברי ימים וכן כל מעבריו, שמבקשים מתפללים וצועקים ע"כ - כמובא בשם 'הבעל שם טוב' ובליקוטי הלכות: וזה רמז להולכי דרכים, שיש להם לזכור בהשיל"ת להתפלל אליו בעת סכנה ולהודות לו על הטוב, וזה הנרמז בכאן: **'קומה ה' ופוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך' -** התפילה והסייעתא דשמיא שצריכים ומבקשים מה' במעברי הנסיעות בכלל, ובמהות חיי האדם שהם גם כעין נסיעה (עיין סיפ"מ מעשה א' בהתחלה).

"אל מול פני המנורה"
"פירוש של מול' יאמר - כנגד המנורה של מעלה, שהן שבע ספירות בחכמה - יאירו שבעת הנרות של מטה... וזהו שהוציא הדלקה בלשון עליה".
 (רבינו בחיי)

עם כל תנועה קטנה - אפילו כחוט השערה כאן בעולמו - הולך אדם בעולמות העליונים אלפי עולמות ופרסאות !
 (רבי נחמו מברסלב)